

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-9/98-68

Datum: 16.4.1998

Odklonilno ločeno mnenje sodnika Krivica

Proti sprejeti odločitvi sem glasoval zato, ker je po mojem mnenju 3. člen spornega zakona v neskladju z Ustavo. Strinjam se sicer s kriterijem za presojo tega ustavnopravnega vprašanja, obrazloženim v 12. točki obrazložitve (da mora za tovrstno razlikovanje pri obdavčevanju "obstajati razumen, iz narave stvari izhajajoč razlog" - poudarek moj), vendar se v tem primeru sporno zakonsko razlikovanje meni kaže kot neustavno, ker ga štejem za razlikovanje, ki ne izhaja iz narave urejane stvari, torej iz narave davčnih predpisov.

Strinjam se tudi s tem, kako je narava davčnih predpisov obrazložena v 13. in 14. točki obrazložitve, ne pa s sklepom v 15. točki, da je sporna zakonska določba "v skladu s temi zahtevami". Res je sicer, kar piše v nadaljevanju 15. točke, da cene drugih storitev določajo izvajalci (davčni zavezanci) sami, medtem ko je cena notarskih in odvetniških storitev določena z uradno tarifo, vendar bi bil to lahko kvečjemu argument proti sprejeti odločitvi in ne zanjo: vsi drugi namreč lastni ceni davek dodajo (in povišanje davka torej avtomatično pomeni podražitev storitve za plačnika), medtem ko povišanje (ali tu: uvedba) davka na odvetniške in notarske storitve avtomatično pomeni ohranitev iste cene storitve za plačnika in prisilno znižanje "lastne cene" za izvajalca storitve, namreč tiste cene, ki je bila s tarifo (s soglasjem državnega organa) že določena kot ustrezna glede na predpise, ki urejajo to "stvar", torej družbeno sprejemljivo višino cen notarskih in odvetniških storitev.

V 16. točki se nato navajajo razlogi za "zakonsko ureditev, ki omejujejo svobodo odvetnikov in notarjev, da sami določajo ceno svojih storitev" - in s temi razlogi se v celoti strinjam.

Zaključni stavek te točke, po katerem enak cilj, to je dostopnost teh storitev, zasleduje tudi sporni 3. člen ZPD-E, prav tako zatrjuje nekaj, kar tudi po mojem mnenju drži - toda prav ta stavek meni povsem jasno dokazuje, da ta razlog za sporno zakonsko razlikovanje davčne obremenitve notarsko-odvetniških in vseh drugih storitev ni stvaren razlog, ne izhaja iz narave urejevane "stvari". Predmet ("stvar") urejanja je tu (enaka) davčna obremenitev vseh storitev, ne pa družbenim potrebam ustrezna višina notarskih in odvetniških storitev. V 13. točki obrazložitve je pravilno poudarjeno, da "ima zakonodajalec pri izbiri davčnega predmeta in pri določitvi davčne osnove in davčne stopnje širok prostor presoje, da pa mora enkrat sprejeto odločitev nato dosledno - z vidika enakosti v obremenitvi - izpeljati" (poudarek moj). To načelo je bilo v tem primeru po mojem mnenju očitno prekršeno. Zakonodajalec pri sprejetju sporne določbe ni sledil temu načelu, ampak je zasledoval povsem neki drug, predmetu tega zakonskega urejanja urejanja tuj cilj.

Ta cilj je lahko sam po sebi povsem legitimen, ustavno dopusten, vendar ga po mojem mnenju ni ustavno dopustno dosegati s kršitvijo ustavnega načela enakosti pred zakonom. Kršitve ustavnega načela enakosti pred zakonom se povsod po svetu že tako presojujejo po najblažjih testih, tudi pri nas po "blagem" testu (ne)arbitrarnosti in ne po "strogem" testu sorazmernosti oziroma nujnosti posega, toda vsaj zahteve tega "blagega" testa (ne)arbitrarnosti morajo pa biti res izpolnjene, če naj bo izpodbijano zakonsko razlikovanje spoznano za skladno z Ustavo. In tu, kot že rečeno, po mojem mnenju ni bilo, saj za vpeljana razlikovanja ne obstaja razumen, iz narave urejevane stvari izhajajoč razlog.

Druge ustavno dopustne ali celo zaželene cilje naj zakonodajalec dosega na druge, tem predmetom urejanja ustrezne načine - in v tem primeru je legitimni cilj omejevanja "svobode odvetnikov in notarjev, da sami določajo ceno svojih storitev", že uredil s predpisi, ki določajo način sprejemanja odvetniške in notarske tarife. Če so ti predpisi morda (po njegovi presoji) omogočili določitev previsokih odvetniških in notarskih tarif, naj spremeni te prepise ali način njihovega izvrševanja, ne

štejem pa za ustavno dopustno, da bi v to povsem drugo področje zakonskega urejanja (katerega ustavnost je treba presojeti po povsem drugačnih ustavnopravnih kriterijih) lahko kar mimogrede in povsem nesistemske posegel s takim načinom obdavčitve, za kakršnega gre v obravnavanem primeru.

Utemeljenost gornjega mojega stališča po mojem mnenju potrjuje tudi stavek v 18. točki obrazložitve, ki se glasi: "Dotlej, da odvetniška in notarska zbornica zaradi uvedbe nove davčne obveznosti predlagata povišanje cen za storitve svojih članov, je izbrani način obdavčitve primeren za ohranitev dostopnosti odvetniških in notarskih storitev." Primeren torej za dosego nekega davčni zakonodaji tujega cilja - in hkrati neprimeren za dosego davčni zakonodaji lastnih ciljev. Pa še za dosego tega, davčni zakonodaji tujega cilja naj bi bil - vsaj po dikciji gornjega stavka - izbrani način obdavčitve primere le dotlej, da bi obe zbornici predlagali povišanje cen. A čemu le dotlej? Saj bi po tej logiki minister nujno moral predlagano povišanje cen zavrniti - in mi logika naslednjega stavka (o možnih sporih, "kako daleč je minister vezan na preudarke zakonodajalca"), ni jasna: kadarkoli minister diskrecijsko odloča, sme tako odločati samo v okviru zakonskih pooblastil in v skladu z namenom, zaradi katerega je tako pooblastilo dobil - in če je že zakonodajalec sam (žal v povsem drugem zakonu, a z naknadno odobritvijo Ustavnega sodišča, da je bilo to ustavno dopustno) jasno izrazil svojo voljo, da se odvetniške in notarske tarife v sedanjih razmerah ne smejo zvišati, potem tu za pravno nevezano odločanje ministru, dokler se razmere bistveno ne spremenijo, ne ostaja prav nikakršen samostojen manevrski prostor. Tudi z načeli pravne države torej po mojem mnenju ni v skladu, če zakonodajalec v enem (sistemskem) zakonu za državno intervencijo v notarske in odvetniške tarife pooblašča resornega ministra, z davčno zakonodajo pa se potem občasno in nesistemske sam spušča v urejanje tega istega, davčni zakonodaji tujega vprašanja.

Matevž Krivic